

'Samenwerking natuurverenigingen en jachthouders is buitengewoon'

PATRIJZENPROJECT IN HET LAND VAN ALTENA

In het Land van Altena wordt gestalte gegeven aan natuurinclusieve landbouw. Akkervelden met bloemblokken, keverbanken en patrijzenheggen verrijzen. Het Brabants Landschap werkt hier aan het Interreg-project PARTRIDGE, ofwel het 'patrijzenproject'. De WBE Land van Altena is enthousiast en betrokken bij de invulling van alle plannen.

Tekst Douwe Anne Verbrugge

Jochem Sloothaak is als projectleider voor het 'Brabantse patrijzenproject' flink in de weer rondom de dorpen Genderen en Almkerk. Twee gebieden van 500 hectare worden 'patrijs-vriendelijk' gemaakt. 'De patrijs gebruiken we als vlaggenschip, want ook boerenlandvogels, zoogdieren en insecten profiteren van de maatregelen die we nemen. In een paar kleine demonstratiegebiedjes die we in 2013 hadden aangelegd is de biodiversiteit enorm gegroeid. Zelfs tot onze verbazing.'

Voedsel en dekking

De eerste stappen zijn gezet om zo'n 7% van de 500 hectare grote gebiedsdelen in te richten als optimale habitat voor de patrijs. Met de intentie van uitbreiding naar 10%. Op akkerlanden worden kruidenmengsels van minimaal een halve hectare ingezaaid. Sloothaak: 'Een- en meerjarige planten komen

Foto: Robert-Jan Asselbergs

Jochem Sloothaak

hier te staan, zoals boekweit, luzerne, haver, bladrammenas, chichorei, bladkool en grote kaardebol. Ze geven ook in de winter dekking en beschutting aan vogels, hazen, konijnen en reeën. Ook maken we verhogingen door stroken grond om te ploegen om keverbanken te realiseren. De verhoging zorgt voor een drogere grond waarop we een graskruidenmengsel inzaaien. Dit gras maaien we niet, zodat insecten hier kunnen overleven. Perfect als voedselvoorraad voor de patrijs. Maar ook vogels als de kievit, scholekster en de gele kwikstaart die bij ons bivakkeren, hebben volop profijt van deze maatregelen.' Verder heeft Sloothaak afspraken gemaakt met agrariërs over het niet omploegen van hun akkervelden na de oogst, zodat de stoppels in de winter als voedsel en dekking kunnen dienen. 'En er worden patrijzenheggen aangelegd op perceelgrenzen. Smalle en lage heggen van meidoornstruiken, wilde appel, hondsroos, rode kornoelje, mispel en veldesdoorn. De uitgroeiende takken zijn een perfecte schuillocatie voor heel veel meer dieren dan de patrijs alleen.'

Geen monocultuur meer

De 1,1 miljoen euro EU-subsidie voor het patrijzenproject wordt vooral besteed aan de uitvoer van maatregelen. 'De veldcoördinator van de agrarische natuurvereniging heeft de keukentafelgesprekken gevoerd. De agrariërs krijgen een vergoeding, maar er wordt hun ook om *goodwill* gevraagd. Wij willen de productie op de akkerlanden in balans brengen met de natuur. Geen monocultuur meer. Heel veel agrariërs zien dat net zo. Alleen is de boer niet altijd zelf bij machte de biotoop op zijn grond te vergroten. Gevangen als hij zit in zijn productieproces. Maar, als je met hen, en met jagers, in gesprek gaat, blijken ook zij bijvoorbeeld de veldleeuwerik te missen en zien zij ook dat het hazen-, konijnen-, patrijzen-, fazanten- en

Interreg
North Sea Region
PARTRIDGE
European Regional Development Fund

weidevogelbestand enorm is gedaald de afgelopen twintig jaar. Met nostalgie kijken zij daar op terug. We hebben een gezamenlijk doel in het vergroten van de biodiversiteit. En we zijn ambitieus. De komende vier jaar gaan we intensief monitoren op de aangepaste akkergronden. Met de agrariërs houden we diepte-interviews om te achterhalen wat hun bevindingen zijn. Daar leren we echt veel van.'

Teruggang in de wildstand

Nico Teunissen is als faunacoördinator van de WBE Land van Altena nauw betrokken bij het patrijzenproject. 'We hebben als bestuur niet lang na hoeven denken om hier aan mee te doen. Want inderdaad, als jachthouders ervaren ook wij de laatste jaren een teruggang in de wildstand. Grootste uitdaging voor ons was om binnen dit project een goede samenwerking te realiseren tussen de

Foto: Gerwen Pelgrum

Akkerranden die zijn ingezaaid met bijvoorbeeld boekweit, haver en bladkool geven ook in de winter dekking en voedsel aan vogels, hazen en reeën

Ook de veldleeuwerik profiteert van de biotoopmaatregelen

jachthouders en de mensen van de lokale natuurverenigingen. Het is geen geheim dat die twee werelden gevoelsmatig soms ver uit elkaar liggen, met aan beide kanten eigenzinnige types. Maar ik kan niet anders zeggen dat wij, in samenwerking met het Brabants Landschap, er alleraardigst in zijn geslaagd. Hoe? Door vanaf het allereerste begin de jachthouders, samen met de natuurverenigingen, te betrekken bij alle beleidsvorming.' De informatiebijeenkomsten die de WBE hield, werden volgens Teunissen uitermate goed bezocht. 'De jachthouders leerden over de grenzen van hun eigen jachtveld heen te kijken. En kregen kleine praktische tips mee. Zoals het niet met jachthonden doorzoeken van de met bloemen ingezaaide akkerranden.'

Van elkaar leren

Ook heeft de WBE Land en Altena de boeren in het betreffende gebied meegenomen in de plannen rondom het patrijzenproject. 'De grootste grondeigenaar binnen het project is naast boer ook jager. Dus die communicatie ging vlot. Voor de stukken grond die worden omgezet in natuurterrein, krijgen de boeren vergoeding. Maar bovenal: ze krijgen er een betere biotoop voor terug. Het economische verlies dat ze draaien is echt te verwaarlozen. Teunissen is oprecht blij dat het contact met de natuurverenigingen zo soepel verloopt.

'Onlangs zijn we op uitnodiging van natuurvereniging Altenatuur op bezoek geweest bij hun vergadering. Vooraf vreesde ik een beetje voor heftige discussies tussen vogeltjestellers en onze jagers. Maar er viel geen onvertogen woord. Naar aanleiding van deze bijeenkomst zijn vrijwilligers van Altenatuur met ons meegegaan op reewildtelling. We hebben een flink aantal reeën gespot. Erg leuk. Helemaal omdat enkele natuurvrijwilligers nog nooit een ree in de eigen regio hadden gezien! We leren veel van elkaar. De samenwerking verloopt buitengewoon prettig.'

Lokroep

Sloothaak bevestigt het enthousiasme over en weer. 'Afgelopen winter zijn we begonnen met de eerste tellingen van verschillende vogel- en diersoorten. Samen met de jagers van de WBE Land van Altena, die ons fantastisch helpen. Een keer hebben we specifiek op patrijzen gezocht. 35 vrijwilligers gingen voor zonsopgang het veld in om met een lokroep patrijzenmannetjes te traceren. Dat doen we op vaste transecten en het werkte perfect. Een stagiair werd in de ochtendschemer zelfs 'aangevlogen' door een opgewonden mannetjespatrijs. Die kon de lokroep van de stagiair niet weerstaan... Onvergetelijke momenten.'

Een stagiair werd in de ochtendschemer zelfs 'aangevlogen' door een opgewonden mannetjespatrijs

Foto: Robert-Jan Asselbergs